

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС, СІМЕЙНЕ ПРАВО

УДК: 347.93

І.В. Андронов, канд. юрид. наук, доцент, доцент
Національний університет «Одеська юридична академія»
Кафедра цивільного процесу
вул. Піонерська, 9, Одеса, 65009, Україна

ЗАКОННІСТЬ СУДОВОГО РІШЕННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Статтю присвячено визначенню змісту вимоги законності судового рішення у цивільному процесі як акту правосуддя незалежно від форми його вираження (рішення, ухвала, постанова, судовий наказ). Будучи правозастосовним актом, кожне судове рішення має бути законним, тобто ухваленим шляхом правильного застосування судом норм матеріального права, а також точного дотримання та правильного застосування норм процесуального права.

Ключові слова: судочинство, правосуддя, цивільний процес, судове рішення, законність.

Постановка проблеми. Загально визнано, що найважливішою вимогою, якій повинно відповідати будь-яке судове рішення, є вимога законності.

Законність закріплена в ст. 129 Конституції України як одна з основних засад судочинства. Зміст даного принципу частково розкривається у ст.ст. 19, 58, 68 Конституції України.

ЦПК України прямо не закріплює законності як принципу цивільного судочинства, на відміну від ст. 9 КАС України, яка має назву «законність». При цьому положення ст. 9 КАС України є практично ідентичними за змістом ст. 8 ЦПК України. Тому можна стверджувати, що за задумом законодавця положення ст. 8 ЦПК України відображають зміст принципу законності відносно цивільного судочинства. Це підтверджується й у роз'ясненнях, наданих у п. 2 постанови Пленуму Верховного Суду України від 18.12.2009 року № 14 «Про судове рішення у цивільній справі», де Верховний Суд України як неодмінну умову законності судового рішення називає дотримання судом положень ст.ст. 2 та 8 ЦПК України.

Окремим випадком, одним із проявів дії засади законності в цивільному судочинстві є закріплення вимоги законності судового рішення.

Законодавче визначення законності судового рішення є занадто лаконічним та його не можна вважати досконалим. Відповідно до ч. 2 ст. 213 ЦПК України законним є рішення, яким суд, виконавши всі вимоги цивільного судочинства, вирішив справу згідно із законом. Слід вказати на наступні недоліки даного визначення: по-перше, цивільне судочинство – це певний порядок вчинення процесуальних дій судом та учасниками цивільного процесу, а тому цивільне судочинство не встановлює жодних вимог, які можна було б виконати, навпаки, саме воно підкорюється вимогам цивільного процесуального законодавства; по-друге, вказівка на те, що законним є рішення, яким суд вирішив справу згідно із законом, насправді, нічого не пояснює. Прагнучи максимальної лаконічності, законодавець, по суті, не розкрив достатньою мірою змісту вимоги законності судового рішення.

Більш розширене визначення вироблене судовою практикою та надається у п. 2 постанови Пленуму Верховного Суду України від 18.12.2009 року № 14 «Про судове рішення у цивільній справі». Як зазначив Верховний Суд, рішення є законним тоді, коли суд, виконавши всі вимоги цивільного судочинства відповідно до статті 2 ЦПК, вирішив справу згідно з нормами матеріального права, що підлягають застосуванню до даних правовідносин відповідно до статті 8 ЦПК, а також правильно витлумачив ці норми. Якщо спірні правовідносини не врегульовані законом, суд застосовує закон, що регулює подібні за зміс-

том відносини (аналогія закону), а за відсутності такого – суд виходить із загальних засад законодавства (аналогія права).

Втім і дане визначення не є стовідсотково правильним, оскільки воно зберігає недолік законодавчого визначення, що стосується вказівки на необхідність суду виконати всі вимоги цивільного судочинства. Так, в цій частині більш правильним вбачається текст п. 1 постанови Пленуму Верховного Суду України № 11 від 29.12.1976 року «Про судові рішення», де зазначалося, що суд повинен виконати всі вимоги цивільного процесуального законодавства.

Також важливо зауважити, що як законодавче визначення, так і визначення, сформоване внаслідок узагальнення судової практики, призначені лише для однієї з форм судових рішень та характеризують законність тільки рішення суду як підсумкового процесуального акту, оскільки в обох визначеннях йдеться про вирішення справи на підставі закону. Втім, наприклад, такий акт правосуддя як судова ухвала, у своїй переважній більшості, не призначений для вирішення цивільної справи по суті, хоча також повинен відповідати вимозі законності.

У випадках, коли нормативно закріплена чи вироблена судовою практикою дефініція відсутня чи є недосконалою та не відображає повною мірою сутність відповідної категорії, виникає потреба сформулювати доктринальне визначення даного поняття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В юридичній літературі також не вироблено універсального визначення щодо вимоги законності всіх актів правосуддя, а всі наукові дослідження у даному напрямку присвячені законності рішення, як однієї з форм судових рішень у цивільному процесі.

Проблематиці вимог, що пред'являються до судових рішень, в цілому, та вимозі законності, зокрема, присвячено праці М.Г. Авдюкова, Т.Т. Алієва, М.А. Гурвіча, О.В. Дем'янової, С.К. Загайнової, М.Б. Зейдера, В.В. Комарова, О.В. Кудрявцевої, Л.Г. Лічмана, Д.Д. Луспеника, Н.І. Масленнікової, Л.В. Соцуро, В.І. Тертишнікова, Г.В. Фазікош, С.Я. Фурси, Н.О. Чечиної, Д.М. Чечота, О.М. Шиманович, М.Й. Штефана, В.Н. Щеглова, К.С. Юдельсона та ін.

Метою даної статті є визначення змісту вимоги законності судового рішення в цивільному процесі як акту правосуддя незалежно від форми його вираження (рішення, ухвала, постанова чи судовий наказ).

Виклад основного матеріалу. Науковці, як правило, під законністю судового рішення розуміють дотримання судом при розгляді і вирішенні цивільних справ чинних норм матеріального і процесуального права [1, 7; 2, 168]. Так, В.Н. Щеглов відзначив, що під законністю судового рішення слід розуміти такий його стан або якість, що характеризується правильним застосуванням судом норм матеріального права, дотриманням норм процесуального права і судоустрою [3, 8]. М.Й. Штефан вказував, що законність рішення суду – це якісний стан рішення, що характеризується правильним застосуванням судом при розгляді і вирішенні справи норм матеріального і процесуального права [4, 408]. Є.О. Плеханова відмічає, що судовий акт є законним в тому випадку, якщо він винесений при точному дотриманні норм процесуального права та у повній відповідності до норм матеріального права, що підлягають застосуванню до спірних матеріальних відносин [5, 112].

Як вбачається з наведених визначень, стосовно норм матеріального та процесуального права різні автори вказують на різні форми їх реалізації судом. Якщо стосовно норм матеріального права більшість дослідників сходяться на необхідності їх правильного застосування, то норми процесуального права, відповідно до різних підходів, підлягають або дотриманню або застосуванню. Більш широко до цього питання підходить Т.В. Сахнова, яка зазначає, що в процесі норми процесуального права можуть реалізовуватись в різних формах – застосування, дотримання, виконання, використання. Дотримання у вузькому сенсі стосується здійснення норм-заборон (наприклад, недопустимість повторної участі судді у розгляді справи). Виконання означає реалізацію зобов'язуючих норм (наприклад, обов'язок заявити самовідвід за наявності вказаних у законі підстав). Використання права характерне для випадків, коли уповноважений суб'єкт активно здійснює належні йому

права (наприклад, суд вправі роз'яснити рішення). Застосування норм процесуального права здійснюється лише судом у формі ухвали; воно спрямоване на регулювання діяльності учасників процесу. Застосування норм процесуального права характеризує також діяльність суду щодо вирішення цивільної справи по суті, що знаходить своє вираження у мотивувальній частині судового рішення.

Таким чином, робить висновок вчена, судові рішення буде законним при точному дотриманні, виконанні та при правильному застосуванні норм процесуального права [6, 432-433].

Звичайно, настільки широко розглядати питання реалізації судом норм процесуального права при ухваленні судового рішення немає сенсу. Такі форми реалізації права як використання і виконання властиві для суб'єктів, які не мають права застосовувати норми права, оскільки процес застосування права судом поглинає і його використання і виконання.

Як вже зазначалося, будь-яке судові рішення представляє собою поєднання змісту та процесуальної форми. Під час вирішення того чи іншого питання в процесі відправлення правосуддя суд може застосовувати як норми матеріального, так і норми процесуального права, отже зміст судового рішення відображає результат застосування цих норм. Водночас рішення не може вважатися законним, якщо під час його ухвалення не було дотримано встановленого процесуального порядку. Тому процесуальна форма судового рішення є результатом дотримання судом норм процесуального права.

Подібне розуміння сутності реалізації судом норм процесуального права витікає й з положень ст. 215 ЦПК України. В ній не йдеться ні про використання судом своїх прав, ані про виконання обов'язків. Водночас відповідно до п. 3 вказаної статті суд у мотивувальній частині судового рішення повинен зазначити, які нормативно-правові акти він застосовував, та якими нормами процесуального закону керувався. У Практичному словнику синонімів української мови термін «керуватися» визначається як синонім слова «додержувати» тобто «дотримуватись» [7, 163].

Отже законність судового рішення означає правильне застосування судом норм матеріального права, а також точне дотримання та правильне застосування норм процесуального права.

Досліджуючи проблему застосування судами норм матеріального права, В. Н. Щеглов вказував на наявність двох основних умов законності судового рішення: а) правильне визначення правових норм, що регулюють спірні правовідносини; б) вірне тлумачення правових норм, з'ясування істинного сенсу правових норм, що підлягають застосуванню, з метою визначення фактів, що спричиняють виникнення зміну і припинення правовідносин, та висновків, що витікають порушення правового відношення [3, 31].

Також сутність вимоги про правильне застосування судом норм матеріального права в юридичній літературі пропонується розкривати через аналіз законодавчо встановлених підстав до скасування судового рішення, ухваленого з порушенням вимоги законності [6, 432].

Відповідно до ч. 2 ст. 309 ЦПК України норми матеріального права вважаються порушеними або неправильно застосованими, якщо застосовано закон, який не поширюється на ці правовідносини, або не застосовано закон, який підлягав застосуванню.

Тому досліджуючи сутність вимоги про правильне застосування судом норм матеріального права, більшість авторів під таким правильним застосуванням розуміють: по-перше, застосування судом закону, який підлягає застосуванню, по-друге, не застосування судом закону, який не підлягає застосуванню. В якості третьої складової додають ще й правильне тлумачення судом норми закону. З таким підходом до розуміння правильного застосування судом норм матеріального права можна погодитись.

Застосування судом закону, який підлягає застосуванню, означає правильне обрання судом відповідної норми закону (визначення конкретного закону, його статті, її частини, абзацу, пункту, підпункту), яка поширює свою дію на правовідносини, що є предметом судового розгляду, враховуючи правила дії закону в часі, просторі та за колом осіб.

Помилкою суду, як вірно вказав В.Н. Щеглов, буде: 1) застосування чинного закону, який не регулює спірні відносини; 2) застосування акта, що не має юридичної сили [3, 33].

Аналізуючи вимогу щодо правильного застосування норми закону, слід зауважити про необхідність розширеного тлумачення поняття «закон», розуміючи під ним не лише власне закон як один з різновидів нормативно-правових актів, а всі без винятку акти законодавства (як закони, так і підзаконні нормативно-правові акти, міжнародні договори, які відповідно до ст. 9 Конституції України після їх ратифікації Верховною Радою України стають невід'ємною частиною національного законодавства України тощо).

Деякі правила застосування норм матеріального та процесуального права у правозастосовній діяльності суду відображені у п. 2 постанови Пленуму Верховного Суду України від 18.12.2009 року № 14 «Про судові рішення у цивільній справі» відповідно до яких якщо є суперечності між нормами процесуального чи матеріального права, які підлягають застосуванню при розгляді та вирішенні справи, то рішення є законним, якщо судом застосовано відповідно до частини четвертої статті 8 ЦПК України норми, що мають вищу юридичну силу. У разі наявності суперечності між нормами законів (кодексів), що мають однакову юридичну силу, застосуванню підлягає той з них, який прийнято пізніше.

Порядок застосування судами підзаконних нормативно-правових актів конкретизований у п. 5 постанови Пленуму Верховного Суду України від 01.11.1996 року № 9 «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя». Пленум Верховного Суду України зазначає, що нормативно-правові акти будь-якого державного чи іншого органу підлягають оцінці на відповідність як Конституції, так і закону. Якщо при розгляді справи буде встановлено, що нормативно-правовий акт, який підлягав застосуванню, не відповідає чи суперечить законіві, суд зобов'язаний застосувати закон, який регулює ці правовідносини.

Частиною першою статті 9 Конституції України встановлено, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України, отже суди зобов'язані їх застосовувати при вирішенні цивільних справ та ухваленні рішень. Якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, передбачено інші правила, ніж ті, що визначено у відповідному акті законодавства України, то згідно із частиною другою статті 19 Закону України від 29 червня 2004 року № 1906-IV «Про міжнародні договори України», статті 3 Закону України від 23 червня 2005 року № 2709-IV «Про міжнародне приватне право» застосовуються правила міжнародного договору. Під час розгляду конкретної судової справи вирішення (подолання) колізії між нормою міжнародного договору України і нормою іншого законодавчого акта України належить до компетенції суду.

Основні правила застосування українськими судами міжнародних договорів визначаються у постанові Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 19 грудня 2014 року № 13 «Про застосування судами міжнародних договорів України при здійсненні правосуддя».

Якщо обрати лише ті положення п. 8 вищевказаної постанови, що стосуються цивільного судочинства, то можна стверджувати, що чинні міжнародні договори України застосовуються судами при здійсненні правосуддя, зокрема:

- при розгляді та вирішенні цивільних справ, якщо міжнародним договором України встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством України, яке регулює відносини, що є предметом судового розгляду;

- при розгляді та вирішенні цивільних справ, якщо міжнародним договором України встановлено інші правила судочинства, ніж ті, що передбачені цивільним процесуальним законом України;

- при вирішенні цивільних справ, якщо міжнародним договором України регулюються відносини, у тому числі з іноземними державами чи іноземцями, що стали предметом судового розгляду (наприклад, при розгляді клопотань про виконання рішень іноземних судів в Україні);

– якщо є відсылна норма національного законодавства до відповідних джерел міжнародного права;

– якщо міжнародно-правова норма визначає іншу процесуальну форму судового провадження, ніж та, що встановлена Цивільним процесуальним кодексом України (ЦПК) (наприклад, при вирішенні цивільної справи міжнародним договором України передбачені інші правила судового провадження).

Окремо варто зупинитись на вимозі про правильне тлумачення судом положень закону при його застосуванні. Правильне тлумачення норми закону означає вірне (тобто таке, що відповідає задуму законодавця, букві та духу закону) визначення судом характеру, обсягу та строків реалізації прав та обов'язків суб'єктів правовідносин, що є предметом судового розгляду.

Основою для правильного тлумачення судом норм закону є врахування ним положень судової практики: рішень Конституційного Суду України, постанов Пленумів Верховного Суду України та Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ тощо.

Правильне застосування судами норм матеріального права, виходячи з принципу правової визначеності, означає ще й однакове їх застосування всіма судами, під яким слід розуміти, зокрема:

- однакове тлумачення судами змісту і сутності правових норм;
- однакове застосування правил конкуренції правових норм при вирішенні колізій між ними з урахуванням юридичної сили цих правових норм, а також їх дії у часі, просторі та за колом осіб;
- однакове визначення предмета регулювання правових норм;
- однакове застосування правил аналогії права чи закону у подібних правовідносинах.

Одним із засобів забезпечення однакового застосування судами норм матеріального та процесуального права є правові позиції, викладені у висновках Верховного Суду України. Так, відповідно до ч. 2 ст. 214 ЦПК України при виборі і застосуванні правової норми до спірних правовідносин суд враховує висновки Верховного Суду України, викладені у постановках, прийнятих за результатами розгляду заяв про перегляд судового рішення з підстав, передбачених пунктами 1, 2 частини першої статті 355 цього Кодексу.

Суд має право відступити від правової позиції, викладеної у висновках Верховного Суду України, з одночасним наведенням відповідних мотивів.

Водночас невідповідність судового рішення суду касаційної інстанції викладеному у постанові Верховного Суду України висновку щодо застосування у подібних правовідносинах норм матеріального права є підставою для подання заяви про перегляд судових рішень Верховним Судом України.

Окремо необхідно зупинитись на застосуванні судами аналогії закону та аналогії права як складовій законності. Як відомо, закон не містить відповідей на всі питання суспільного життя, тоді як право такі відповіді має. Очевидно, саме такої позиції дотримуються й відомі цивілісти Є.О. Харитонов та О.І. Харитонova, вказуючи, що вести мову про прогаліни в праві некоректно, оскільки в праві не може бути неповноти правового регулювання, а вона може існувати лише у законодавстві, отже більш коректно, на думку науковців, стверджувати про існування прогалін у цивільному законодавстві [8, 11-12]. Саме на подолання таких прогалін під час вирішення цивільної справи по суті і спрямоване застосування судом аналогії закону та аналогії права.

Відповідно до ч. 9 ст. 8 ЦПК України забороняється відмова у розгляді справи з мотивів відсутності, неповноти, нечіткості, суперечливості законодавства, що регулює спірні відносини, а отже у випадку якщо спірні відносини не врегульовані законом, застосування аналогії закону чи аналогії права – це не лише право, а й обов'язок суду.

Водночас, якщо можливість суду застосування аналогії матеріального закону ні в кого не викликає сумніву, то з наявністю в суду права застосовувати аналогію процесуального закону згодні не всі науковці. Втім, останнім часом все більше авторів сходяться на думці

про необхідність визнання за судом права застосовувати аналогію процесуального закону. Наприклад, О. Рубля допускає застосування судами аналогії процесуального закону, виключаючи лише можливість застосування за аналогією процесуальних санкцій [9, 395]. О.І. Косаренко навіть наполягає на необхідності законодавчого закріплення права суду застосовувати процесуальну аналогію [10, 186].

Не дивлячись на сувору та досить детальну регламентацію нормами ЦПК України порядку розгляду та вирішення цивільних справ, все ж час від часу перед судом постають питання процесуального характеру, прямо не врегульовані нормами цивільного процесуального законодавства, однак вони все одно потребують вирішення, оскільки від цього залежить реалізація прав та обов'язків учасників процесу, які процесуальним законом передбачені. В таких випадках суд, хоча й обережно, все ж таки має право застосовувати аналогію процесуального закону (наприклад, у випадку застосування передбачених ст. 169 ЦПК України наслідків неявки в судове засідання позивача до випадків неявки в судове засідання третьої особи, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору [11; 12]; застосування положень ст. 5 Закону України «Про судовий збір» про звільнення від судового збору позивачів у справах про стягнення заробітної плати та аліментів до випадків пред'явлення відповідних вимог у наказному провадженні [13; 14]; застосування положень ст. 294 ЦПК України про строки апеляційного оскарження рішення суду до випадків апеляційного оскарження судових наказів тощо). Характерним прикладом застосування аналогії процесуального закону є Ухвала судової палати у цивільних справах Верховного Суду України від 27 травня 2015 року у справі № 6-66ц15. Колегія суддів Верховного Суду України в своїй ухвалі зазначила, що право особи щодо відмови від позову, апеляційної та касаційної скарги передбачено на відповідних стадіях цивільного процесу, зокрема положеннями статей 174, 300, 330 ЦПК України. Особа, яка подала заяву про перегляд Верховним Судом України ухвали суду касаційної інстанції, також не позбавлена права відмовитися від такої заяви, реалізація права на відмову від заяви про перегляд Верховним Судом України судового рішення підлягає регулюванню за аналогією закону [15]. При цьому в ухвалі зроблено посилання на ст.ст. 205, 354, 360-3 ЦПК України, жодна з яких не містить права заявника відмовитися від заяви про перегляд судового рішення Верховним Судом України та наслідків такої відмови, що дійсно свідчить про застосування Верховним Судом України аналогії процесуального закону.

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що вимога законності стосується всіх без винятку судових рішень в цивільному процесі незалежно від форми їх вираження (рішення, ухвала, постанова, судовий наказ).

Під законністю судового рішення необхідно розуміти таке техніко-юридичне правило (стандарт), що ґрунтується на принципі законності цивільного судочинства, і передбачає правильне застосування судом під час ухвалення рішення матеріальних норм законодавства, а також точне дотримання та правильне застосування процесуальних норм законодавства, а у випадку відсутності таких норм чи їх дефектності – адекватне фактичним обставинам справи застосування судом аналогії закону чи аналогії права.

Список літератури

1. Авдюков М.Г. Законная сила судебного решения в советском гражданском процессе: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук / М.Г. Авдюков. – М., 1953. – 14 с.
2. Гуреев П.П. Судебное разбирательство гражданских дел / П.П. Гуреев. – М.: Госюриздат, 1958. – 199 с.
3. Щеглов В.Н. Законность и обоснованность судебного решения по гражданско-правовому спору / В.Н. Щеглов; отв. ред. Б.Л. Хаскельберг. – Новосибирск: Новосибирское книжное издательство, 1958. – 88 с.
4. Штефан М.Й. Цивільне процесуальне право України: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М.Й. Штефан. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – 624 с.
5. Плеханова Е.О. Основные требования, предъявляемые к судебному решению / Е.О. Плеханова // Вестник СГАП. – 2009. – № 2 (66). – С. 112-115.
6. Сахнова Т.В. Курс гражданского процесса: теоретические начала и основные институты / Т.В. Сахнова. – М.: Волтерс Клувер, 2008. – 696 с.
7. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови / С.Караванський. – К.: «Українська книга», 2000. – 480 с.

8. Харитонов С.О., Харитонova О.І. «Прогаляни» у цивільному законодавстві та їхнє подолання у процесі юрисдикційної діяльності / С.О. Харитонов, О.І. Харитонova // Цивільне судочинство у світлі судової реформи України: матеріали міжнародної науково-практичної конференції ім. Ю.С. Червоного (м. Одеса, 18 грудня 2015 року). – Одеса: Фенікс, 2015. – С. 11-14.
9. Рубля О. Аналогія закону та аналогія права в цивільному процесі України / О. Рубля // Актуальні проблеми держави і права: Збірник наукових праць. – 2011. – Вип. 58. – Одеса: Юридична література. – С. 392-396.
10. Косаренко О.І. Проблеми аналогії в контексті реформування цивільного судочинства / О.І. Косаренко // Вісник Академії адвокатури України. – К.: Видавничий центр Академії адвокатури України, 2010. – число 2(18). – С. 183-186.
11. Ухвала Яворівського районного суду Львівської області від 07 травня 2015 р. у справі № 2-222/11 / Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/44028772>.
12. Ухвала Рівненського міського суду Рівненської області від 17 червня 2015 року у справі № 569/15915/14-ц / Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/45656947>.
13. Ухвала Смілянського міськрайонного суду від 14 січня 2015 року у справі № 703/165/15-ц / Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/42288553>.
14. Ухвала Зарічного районного суду м. Суми від 25 листопада 2015 року у справі № 591/8197/15-ц / Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/53761781>.
15. Ухвала судової палати у цивільних справах Верховного Суду України від 27 травня 2015 року у справі № 6-66ц15 / Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/44508140>.

Стаття надійшла 25.03. 2016 р.

И.В. Андронов, канд. юрид. наук, доцент, доцент
Национальный университет «Одесская юридическая академия»
Кафедра гражданского процесса
ул. Пионерская, 9, Одесса, 65009, Украина

ЗАКОННОСТЬ СУДЕБНОГО РЕШЕНИЯ В ГРАЖДАНСКОМ ПРОЦЕССЕ УКРАИНЫ

Резюме

Статья посвящена определению содержания требования законности судебного решения в гражданском процессе как акта правосудия независимо от формы его выражения (решение, определение, постановление, судебный приказ). Будучи правоприменительным актом, каждое судебное решение должно быть законным, то есть принятым путем правильного применения судом норм материального права, а также точного соблюдения и правильного применения норм процессуального права.

Анализируя требование относительно правильного применения нормы закона следует помнить о необходимости расширенного толкования понятия «закон», понимая под ним не только собственно закон как один из разновидностей нормативно-правовых актов, а все без исключения акты законодательства.

Правильное толкование нормы закона означает верное (то есть отвечающее замыслу законодателя, букве и духу закона) определение судом характера, объема и сроков реализации прав и обязанностей субъектов правоотношений, которые являются предметом судебного разбирательства. Правильное применение судами норм материального права, исходя из принципа правовой определенности, означает еще и одинаковое их применение всеми судами.

Ключевые слова: судопроизводство, правосудие, гражданский процесс, судебное решение, законность.

I.V. Andronov, Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor
National University «Odessa Law Academy»
the Department of Civil Process
Pionerskaya Street, 9, Odessa, 65009, Ukraine

LEGALITY OF COURT DECISION IN CIVIL PROCESS OF UKRAINE

Summary

This article is devoted to defining of requirement of legality of court decision in civil process as an act of justice regardless of form of its expression. Being an act of applications of law, every court decision must be legal, i. e. by the accepted way of correct application by the court of norms of material law, and also exact observance and correct application of norms of judicial law.

Analyzing the requirement of relatively correct application of norm of law it is necessary to notice a law, understanding under him not only actually law as one of varieties of normatively-legal acts, and all and singular acts of legislation.

Correct interpretation of norm of law means faithful (i. e. such, that answers intention of legislator, letter and spirit of law) determination a character court, volume and terms of realization of rights and duties of subjects of legal relationships that are the article of judicial trial.

Key words: civil procedure, civil process, justice, court decision, legality.